

Andreas Vesalius; grondlegger van de moderne anatomie

Andreas Vesalius ontketende met zijn boek 'De humani corporis fabrica' een ware revolutie in de anatomische leer van de mens in een tijd dat de werken van de Grieks/Romeinse arts Galenus als onomstotelijk werden beschouwd. Vesalius werd in 1514 in Brussel geboren als telg van een familie die afkomstig was uit het Westfaalse Wesel, en die generaties lang talrijke bekende geneesheren had voortgebracht. Zijn grootvader nam bij zijn vertrek uit Wesel naar de Zuidelijke Nederlanden de naam Wesele aan en voerde een toepasselijk wapen met 3 wezels. Andreas, zijn kleinzoon, latiniseerde zijn naam in Vesalius. Dat stond chique en daarom kozen veel tijdgenoten voor een Latijnse naam.

Vesalius volgde in Leuven een klassieke opleiding. Hij had een grote passie voor de ontledkunde; geen dier was voor hem veilig. In Parijs bekwaamde hij zich in de geneeskunde. Voor de studie werden botten uit de graven van het Parijse kerkhof der onschuldigen ontvreemd.

Aan de universiteiten werden de teksten van Galenus bestudeerd. Achteraf gezien stond daar veel in dat niet correct was. Als anatomen in kadavers afwijkingen signaleerden van de leer van Galenus, schreven ze dat toe aan hun eigen beperkte waarnemingsvermogen of aan gezichtsbedrog.

Op 22-jarige leeftijd keerde Vesalius terug naar Leuven waar hij anatomische lessen gaf en zich bezighield met ontleding. Het jaar daarop vertrok hij naar de universiteit van Padua (Italië) waar hij vrij snel werd benoemd om onderwijs te geven in de anatomie en de chirurgie. Dat was bijzonder want voor de eerste keer kreeg een arts, in plaats van een chirurgijn (barbier), de opdracht het onderwijs in deze disciplines te verzorgen.

Vesalius' voornaamste kritiek op de docenten was dat zij slechts uit boeken voorlazen die door anderen waren geschreven, zonder ook maar 1 lijk te hebben opengesneden. Revolutionair voor die tijd was dat Vesalius van de katheders afdaalde en naast de obductietafel ieder detail voor zijn studenten uiteenzette. Mede vanwege deze wijze van onderrichten lukte het hem van de rechter toestemming te krijgen meer kadavers (van ter dood veroordeelde misdadigers) te gebruiken.

In het begin van zijn loopbaan was Vesalius nog niet geheel overtuigd van het ongelijk van Galenus, wat blijkt uit de eerste druk (1538) van de 'Fabrica'. In de tweede uitgave (1543) wees hij echter op meer dan 200 fouten van Galenus en toonde hij aan dat die de secties op dieren had verricht en niet op mensen.

Vesalius kreeg veel kritiek te verduren van aanhangers van Galenus. Vanwege die kritiek, maar ook vanwege de wens zijn grote medische kennis in praktijk te brengen, staakte hij zijn werk aan de universiteit. Daarbij speelde ook mee dat de uitgave van de 'Fabrica' veel geld had gekost. Vooral de tekeningen, van bekende kunstenaars, waren duur.

Vesalius werd lijfarts van keizer Karel V. Wat er in die fase van zijn leven gebeurde, is erg onduidelijk. Het verhaal gaat dat hij toestemming kreeg sectie te verrichten op het veronderstelde lijk van 1 van zijn patiënten, een Spaans edelman. Bij opening van het lichaam bleek echter dat het hart nog klopte. De familie van de man klaagde Vesalius aan, maar koning Filips II bespaarde hem de doodstraf. Hij moest wel als boetedoening een pelgrimstocht maken naar Palestina.

Tijdens de terugreis kwam hij terecht op het Griekse eiland Zante (Zakynthos). Volgens het ene verhaal belandde hij na een schipbreuk op het eiland en bezweek hij daar. Volgens een ander verhaal werd hij pas op het eiland ernstig ziek, overleed er in 1564 en werd ook op het eiland begraven. Een misschien meer geloofwaardig verhaal stelt dat Vesalius niet naar Palestina ging vanwege het snijden in een levende edelman, maar omdat hij sterk vermoeid was geraakt door de continue tegenwerking en jaloezie van de hofartsen van prins Don Carlos, de zoon van Filips II, en de druk van de inquisitie. Hij zou van plan zijn geweest om daarna naar Padua terug te keren en zich alleen nog met onderzoek bezig te houden. Ook in dit verhaal werd hij tijdens de terugtocht ernstig ziek en moest hij noodgedwongen zijn reis onderbreken op het eiland Zante. Als sterfjaar werd eveneens 1564 vermeld. Resten van zijn graf zouden definitief verloren zijn gegaan bij een aardbeving in 1593. Ook na zijn dood bleven zijn concurrenten negatieve verhalen over hem vertellen.